

Foarte de timpuriu, încă de la începutul studiilor, Vasile Drăguț s-a dovedit a fi un cercetător de excepție, înzestrat cu o mare capacitate de a pătrunde în domeniul istoriei artelor, al monumentelor dar și cu deschidere spre creația artistică a contemporanilor săi. Am avut prilejul de a fi alături de el, încă din anii '57 atunci când starea de conservare a numeroase monumente se afla într-un semnificativ proces de deteriorare. Ne aflam la puțini ani de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și în plin proces de instalare a noului regim. În această atmosferă grea și apăsătoare din toate punctele de vedere, lipsuri de tot felul și multă sărăcie, aveam să-l cunosc mai bine pe Vasile Drăguț. Un tânăr vioi, înflăcărat de dorința de a cunoaște în realitatea lor zonele istorice și folclorice ale țării, drumetînd o bună parte din an pe la acestea. Știa să citească mesajul obiectului de artă, fie că era vorba de un mare ansamblu arhitectonic, fie că era vorba despre o frumoasă casă țărănească, de pictura unei biserici, de o icoană din secolul al XV-lea sau de un obiect de artă populară, de o scoarță țărănească, sau de o nu mai puțin expresivă ceramică de Horezu.

Și astfel, la Tismana, pe când întregul ansamblu era supus unor ample lucrări de restaurare, am avut, cu prietenul meu, Vasile Drăguț un dialog pe care îl consider semnificativ și azi în definirea portretului său de intelectual bine cultivat, de bun cunoscător al istoriei și al artei. Privind un detaliu dintr-o frescă distrusă parțial dar în care se putea citi cu claritate valoarea ei estetică și exteriorizând un firesc sentiment de bucurie el mă întrebă: *Ce zici Costică, îți place? Privește ce expresie are acest detaliu și cât rafinament coloristic!* (era un detaliu din portretul unui sfânt). *Da, i-am răspuns. Ai observat bine, pictura are stil, meșterul a fost un zugrav desăvârșit.* Iar el a continuat să-mi îmbogățească sufletul cu un noian de date despre monument, despre meșterii zidari, zugravi sau călugări, știute mai bine de el din documente și cărți. În

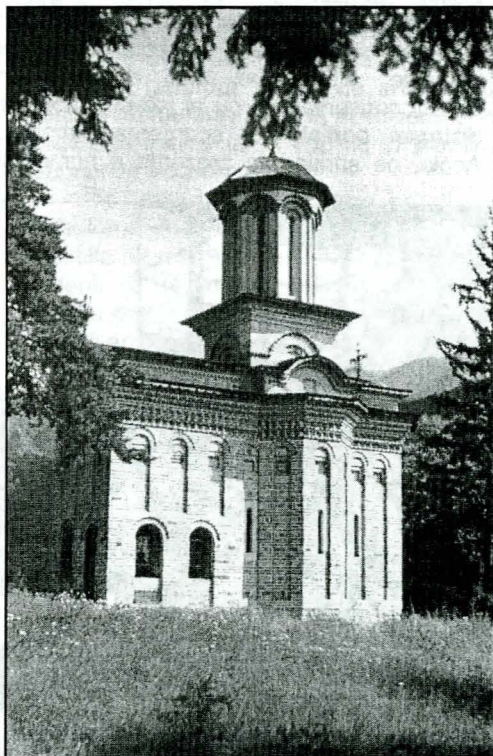

Fig. 1. Biserica bolniței Coziei. Pictura murală a fost restaurată în 1969 de către Constantin Blendea, la îndemnul și îndrumarea lui Vasile Drăguț. Foto Vasile Drăguț, Fototeca I.N.M.I., fond DMI, 1961

asemenea situații, în care dialogam în prezența operei de artă, aveam să descopăr noi și nebanuite laturi ale personalității sale, patriot incontestabil, de o vastă cultură, ce învățase mult de la celebri săi înaintași, Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, I.D. Ștefănescu și Horia Teodoru. El a susținut, cu argumentele științei, politica de conservare și păstrare a monumentelor în autenticitatea lor firească și niciodată umbrite de intervenția unor restaurări nefaste.

În perioada anilor '50 -'70, ne aflam într-o accentuată lipsă de restauratori specializați pentru pictură. Se căutau soluții eficiente și în concordanță cu ceea ce se practica în domeniul restaurării de pictură

murală în vestul Europei, cu precădere în Italia. La propunerea lui Vasile Drăguț, în anul 1969 se organizează un șantier la Bolnița Coziei, pe care l-am condus nemijlocit și unde, la îndemnul lui, am încercat o restaurare decentă a picturii originale, intervenind, mai degrabă, în sensul conservării și nu al refacerii zonelor distruse parțial, în scurgerea timpului. Acolo, pe șantier, în prezența a numeroși

constat de câtă considerație se bucura el în compania unei elite intelectuale de nivel internațional. Datorită acestei recunoașteri, el a reușit să trezească un interes major pentru cunoașterea culturii și artei românești, pentru protejarea și conservarea ei așa cum se cuvine. Organizarea în același an a unui șantier de restaurare la biserica mănăstirii Humor, cu participarea unor specialiști din afara țării și a numeroși

Fig. 2. Vasile Drăguț, Cevat Erder și Jukka Jokilehto, pe un șantier de restaurare din Roma cu ocazia Sesiunii Adunării Generale ICCROM, 7-9 mai 1984. Foto arhiva personală Vasile Drăguț

specialiști români și străini, istorici, arhitecți, restauratori, bine cunoscuții profesori Paolo și Laura Mora au ținut să sublinieze atât valoarea conceptului de restaurare cât și finețea tehnică a intervențiilor, sugerând tot odată, extinderea metodei de restaurare.

În vara anului următor, în perioada unor cursuri de specializare la Roma și Sermoneta, unde mă aflam împreună cu colegul Cristian Moiescu, l-am întâlnit pe Vasile Drăguț, venit acolo în calitate de membru al comitetului de conducere al I.C.O.M.O.S. Cu acest prilej, aveam să

tineri din țară, abia ieșiți din atelierele institutului de artă, avea să confirme necesitatea dezvoltării unei școli de restaurare puternice, capabilă să preia întreaga problematică referitoare la conservarea și restaurarea picturilor murale existente în mai toate marile și micile ctitorii din țară.

Pe tot parcursul vieții sale, profesorul Vasile Drăguț a încurajat activitatea nemijlocită a tinerilor specialiști pe șantierele de restaurare; datorită acestui mod de a vedea cerințele domeniului, avem

astăzi un valoros grup de restauratori, înzestrați cu o bună cunoaștere nu numai a tehnologiilor complexe ci și posesori ai unor concepte științifice privind intervențiile asupra operei de artă.

În condiții grele, el a continuat să susțină și să promoveze realizarea unor intervenții de urgență la monumentele expuse inevitabil distrugerii. Au fost însă și situații în care vocea de revoltă a profesorului Drăguț nu a mai fost auzită, asemenea multor voci care cereau cu insistență oprirea campaniei distructive îndreptate dramatic asupra unor monumente și întregi ansambluri civice.

Rememorând cu luciditate acele vremuri nefaste, în care Vasile Drăguț a continuat să lupte împotriva abuzurilor de tot felul, printr-o politică neîndoielnică de susținere a activității pe șantierele de restaurare - nu puține la vremea aceea - îmi vin în minte mii de metri pătrați de veche pictură bisericească restaurată corect de mâini iscusite, ale unor profesioniști mai mult sau mai puțin cunoscuți. L-am însoțit la acea vreme, în cadrul unor comisii, pe Vasile Drăguț la Horezu și Cozia, la Polovragi și Tismana, la Târgoviște și Curtea de Argeș, la Densuș și Râmeț și enumerarea ar putea continua, căci pe harta șantierelor desfășurate în timp de câteva decenii se înscrie, central, efigia lui Vasile Drăguț, mai puțin umbrită de atmosferă grea a acelor vremuri.

Personalitate complexă, profesor și rector al Institutului de artă "Nicolae Grigorescu", umanist recunoscut, critic de artă incisiv, Vasile Drăguț a reușit, prin

expresivitatea cursurilor lui să deschidă în conștiința studenților o fereastră luminoasă, orientată obsesiv spre cercetare, cunoaștere și adevăr. Ca rector, Vasile Drăguț a susținut și încurajat dezvoltarea școlii superioare de artă, un loc aparte în acest cadru fiind acordat secției de artă monumentală-restaurare, ai cărei absolvenți erau solicitați imperios să se implice în procesul național de restaurare.

Îmi amintesc cu plăcere de nivelul profesional de excepție la care se purtau discuțiile pe marginea lucrărilor realizate de studenți și de rolul de dirijor pe care îl exercita profesorul Drăguț în acest focar al formării artistice.

El și-a construit întreaga sa operă istorică și critică precum construcția unui cerc în jurul razei sale în care punctul central era setea lui de cunoaștere și iubirea închinată culturii țării sale. A scris mult, cu discernământul celui care cunoaște, a scris remarcabile monografii despre artiști intrați de multă vreme în conștiința noastră, Ștefan Luchian, Nicolae Dărăscu, Catul Bogdan și numeroase scrieri dedicate unor artiști din generația sa, cărora cu grandoare și generozitate le trecuse pragul atelierului.

Este de datoria celor care l-am cunoscut și care ne-am bucurat de aprecierea și prietenia lui, a celor care l-am însoțit în momentele de izbândă ale vieții lui ca și în cele a unor nereușite în lupta sa pentru salvarea patrimoniului național, să nu lăsăm ca timpul să aștearnă pe imaginea lui umbrele reci ale uitării, pentru că Vasile Drăguț trăiește în conștiința noastră prin faptele și cărțile sale.

